

A jelölt kódszáma:

Državni izpitni center

P 2 3 2 A 1 0 3 1 1

ŐSZI VIZSGAIDŐSZAK

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

1. feladatlap

Nem művészi szöveg elemzése

2023. augusztus 23., szerda / 60 perc

Engedélyezett segédeszközök:

A jelölt golyóstollat vagy töltőtollat hoz magával.

A feladatlaphoz két értékelőlap is mellékelve van.

A nem művészi szöveget tartalmazó perforált lapot a jelölt ki is tépheti.

SAKMAI ÉRETTSÉGI VIZSGA

ÚTMUTATÓ A JELŐLTNEK

Figyelmesen olvassa el ezt az útmutatót!

Ne lapozzon, és ne kezdjen a feladatok megoldásába, amíg azt a felügyelő tanár nem engedélyezi!

Ragassza vagy írja be kódszámát az erre kijelölt helyre ezen az oldalon és az értékelőlapon!

A feladatlap 18 feladatot tartalmaz, és összesen 60 pont érhető el. A feladatlapban a feladatok mellett feltüntettük a lehetséges pontszámot is.

A megoldásokat írja olvashatóan, a nyelvtani és a helyesírási szabályoknak megfelelően, írott betűvel az erre kijelölt helyre! Csak golyóstollat vagy töltőtollat használhat. A feleletválasztós feladatoknál – ha a feladat utasítása nem kívánja másképp – csak egy betűjelet karikázzon be! Az esetleges rossz megoldást húzza át, majd válaszát írja le újra! Az olvashatatlan megoldásokat és a zavaros javításokat 0 ponttal értékeljük.

Bízzon önmagában és képességeiben! Eredményes munkát kívánunk.

A feladatlap terjedelme 12 oldal, ebből 2 üres.

Melléklet az 1. feladatlaphoz

1. szöveg

Nem kártevő, hanem a természet védelmezője

1.1. Az erdő mérnökeként is nevezett állatot Vida Martina, fiatal kóti biológus, a Maribori Egyetem mesterszakos hallgatója már évek óta kutatja. A hódok napja alkalmából beszélgettünk vele a vidékünkre is visszatért állatokról.

1.2. Eurázsia legnagyobb rágcsálóját a 19. század közepére a mai szlovén területeken teljesen kiirtották értékes bundája és húsa miatt. Az 1990-es évektől viszont fokozatosan tértek vissza vidékünk folyóinak mentére, így ma a Mura környékén több helyen a nyomára bukkanhatunk. Ez az egyes európai országok tervszerű visszatelepítésének, valamint a hódok spontán költözésének is köszönhető. A Muravidékre leginkább Horvátország irányából úsztak fel a hódok – mondja Martina, aki jelenleg éppen a mesterszakos dolgozatát írja a Mura-mentén élő hódokról.

1.3. A hód számára a szárazföld és a víz is egyaránt fontos, előbbi a táplálkozás miatt, utóbbi pedig a menedék és a szaporodás szempontjából. Egy kifejlett hód akár a 35 kg-os tömeget is elérheti. Jellegzetes farka lapos és pikkelyes, ennek segítségével kormányoz úszás közben, illetve a kommunikációban is segíti, hiszen veszély esetén annak csapkodásával figyelmezteti társait.

1.4. A fiatal biológus felhívja a figyelmünket arra, hogy az átlagember a hódot gyakran összekeveri a nutriával, vagyis a hódpatkánnyal, amely hasonlóan néz ki, csak a farkuk különbözik igazán, utóbbié inkább hasonlít – ahogy azt a neve is jelzi – egy patkányéhoz.

1.5. A hód úszóhártás lábainak köszönhetően nagyon jól úszik, és akár 15 percig is kibírja a víz alatt. Sárgás fogai folyamatosan nőnek, és mivel a felső és alsó fogsora egybeér és összezsugorodik, ilyen módon élesíti is őket. Látása sem éppen jó, viszont annál jobb a szaglása és a hallása. Kizárólag növényevő, étrendjében nyolcvan fa- és 150 más növényfajtaival találkozhatunk. Ezek leginkább cserjék, vízi- és gyógynövények, a téli időszakban pedig más táplálék híján fűzfák, nyárfák, tölgyek és égerék kérgével táplálkozik.

1.6. Általában nagy, akár hét egyed is számláló családban élnek, együtt viselik gondját kicsinyeiknek, valamint építik hódváraikat és a gátakat azokból a kidöntött fákból, amelyeknek a kérgeit fogyasztják. A fa mellett sarat és egyéb növényi anyagokat is felhasználnak az építkezésnél, váraik bejárata pedig mindig a víz alatt van. Tevékenységével – a legtöbb állattól eltérően – megváltoztatja a környezetét. Gátjait elsősorban azért építi, hogy elég vizet biztosítson magának, de ezzel együtt megemeli a talajvíz szintjét, ami fontos a szárazságok miatt, továbbá javítja a víz pH-értékét, megemeli annak hőmérsékletét, és új, vizenyős területeket hoz létre, amely így több különböző állat élőhelyévé válik. Elmondható tehát, hogy tevékenységével stabilizálja a környezetet, és ezzel pozitív hatást ér el a globális felmelegedés elleni küzdelemben.

1.7. A hód védett állat Szlovéniában, gátjainak és várainak elpusztítása, valamint a vadászatuk büntetendő, ám ez mégis elő szokott fordulni. A hódok nem döntögetnek fákat távol a vizektől, ezért több európai ország már bevezette azt a szabályt, hogy a vizek partjától számított 10–20 méteres sáv a természeté. Nálunk viszont pl. a termőföldek, de más magánterületek is közel eshetnek a folyókhoz, patakokhoz, holtágakhoz. A hódkárok pont itt szoktak előfordulni, és ez váltja ki sokakból a dühöt a hódok iránt. Ezt a magánterületek bekerítésével ugyan ideiglenesen meg lehet oldani, de hosszú távon az lehetne a jó megoldás, ha az ember meghagyná a természetnek azt, ami az övé. Így a hódok is békében tudnának élni, és az ember sem szenvedne kárt egy teljesen természetes jelenség miatt – vallja Vida Martina.

(A hód hozzájárul a természet egyensúlyának fenntartásához, Népművelés, 66. évfolyam, 14. szám, 2022. 04. 07. 18–19. oldal)

2. szöveg

Eurázsiai, európai vagy közönséges hód (*Castor fiber*)

Testtömege 20–35 kg, testhossza 75 cm-től egy méterig terjedhet. A barna bundája tömött, selymes és vízhatlan. Bundáját a végbélnyílás körül elhelyezkedő két szagmirigy váladékával teszi vízállóvá. Szeme és füle kicsi, orrát és fülét bőrbennnyel el tudja zárni a víz alatt. Hátsó lábainak második karma speciális bundatisztító karommá módosult. Télen szaporodik. 105–107 napig tart a vemhesség. Kicsinyei már születésük után látnak, és a szőrzetük is fejlett, úszni viszont még nem tudnak. 15–17 évig is élhetnek. Április 7-e a hódok nemzetközi napja.

(https://hu.wikipedia.org/wiki/Eur%C3%A1zsiai_h%C3%B3d)

Figyelmesen olvassa el a mellékelt szöveget, majd oldja meg az alábbi feladatokat!

1. Egészítse ki értelemszerűen a két szövegre vonatkozó állításokat!

Az 1. szöveg a/az _____ olvasható, és a/az _____ stílus jegyei jellemzők rá.

A 2. szöveg műfaja szerint _____, és a/az _____ stílus jegyei jellemzők rá.

(4 pont)

2. Melyik állítások igazak az 1. szöveg címére vonatkozóan? Karikázza be a megfelelő betűjeleket!

- A Szókapcsolatszerű.
- B Alárendelőmondat-szerű.
- C Mellérendelőmondat-szerű.
- D Független a szöveg tartalmától.
- E Felkelti az olvasó figyelmét.

(2 pont)

3. Fogalmazza meg, mi a kép célja a 2. szöveg esetében!

_____ (1 pont)

4. Írja a vonalra, az 1. szöveg melyik bekezdéséhez illik leginkább a kép! Válaszát indokolja meg!

A bekezdés száma: _____

Indoklás: _____ (2 pont)

5. Feleljen a kérdésekre!

Milyen alkalomból jelent meg az 1. szöveg?

_____

Hogyan kommunikál a hód?

_____

Miért hasznos az ember számára a hód gátja?

_____ (3 pont)

6. Igazak (I) vagy hamisak (H) az 1. szövegre vonatkozó állítások? Karikázza be a megfelelő betűjelet!

Vida Martina erdőmérnök lesz az egyetem befejezése után.	I	H
Egy ideig a hód szinte teljesen kihalt Szlovéniában.	I	H
A hód húsa ehető.	I	H
A hódot nutriának is hívják.	I	H

(4 pont)

7. Írja ki a címből, valamint az 1.1. és az 1.2. bekezdésből a hódra vonatkozó szinonim szerkezeteket!

(3 pont)

8. Keresse meg az 1.6. bekezdésben az alábbi jelentéseknek megfelelő szót!

fák törzsének külső héja: _____

egy példány a faj élőlényei közül: _____

a víz folyását vagy kiáradását akadályozó építmény: _____

(3 pont)

9. Magyarázza meg az aláhúzott kifejezést, majd írja ki a 2. szövegből a rokon értelmű párját!

bundája vízhatlan: _____

rokon értelmű párja: _____

(2 pont)

10. Írjon egy mondatot az aláhúzott szó másik, nem a szövegben szereplő jelentésével!

Egy kifejelett hód a 35 kg-os tömeget is elérheti. (1.3.)

(1 pont)

11. Írjon ki egy-egy példát az alábbi mondatból a megadott mássalhangzótörvényekre!

A hódok barna, tömött bundájukat a hátsó lábukon levő második karmukkal tisztítják.

írásban jelölt teljes hasonulás: _____

rövidülés: _____

összeolvadás: _____

(3 pont)

12. Egészítse ki az alábbi mondatot úgy, hogy beírja a megfelelő számokat!

Az 1.2. bekezdésben _____ tulajdonnév található, közülük _____ személynév,
_____ földrajzi név és _____ intézménynév.

(2 pont)

13. Az alábbi mondatok alapján írja be a táblázatba a hiányzó igeneveket!

Általában nagy, akár hét egyedet is számláló családban élnek. A magánterületeket bekerítve csak ideiglenesen tudjuk távol tartani a hódokat.

főnévi igenév	
melléknévi igenév	
határozói igenév	

(3 pont)

14. Írja ki az alábbi mondatból a két igét, majd karikázza be a helyes állítások betűjelét!

A hódok nem döntögetnek fákat távol a vizektől, ezért több európai ország már bevezette azt a szabályt, hogy a vizek partjától számított 10–20 méteres sáv a természeté.

_____

- A Mindkét ige jelen idejű.
- B Az egyik ige alanyi (határozatlan), a másik tárgyas (határozott) ragozású.
- C Az egyik ige töve képzett szó.
- D A cselekvő száma és személye a két igében megegyezik.
- E Mindkét ige igekötős.

(3 pont)

15. Az alábbi mondatból írja a táblázatba a kért mondatrészeket!

A hód úszóhártyás lábainak köszönhetően jól úszik, és akár 15 percet is kibír a víz alatt.

Mondatrész	Példa
alany	
	víz alatt
minőségjelző	

(3 pont)

16. Állapítsa meg, milyen fajtájú az alábbi összetett mondat, majd alakítsa át egyszerű mondattá!

Gátjait elsősorban azért építi, hogy elég vizet biztosítson magának.

Az összetett mondat fajtája:

_____ , _____

Az átalakított mondat:

_____
_____

(3 pont)

17. Pótolja a hiányzó betűket!

E _____ en a félévben csak Babits _____ foglalkoztunk.

A kiabálásoktól vi _____ hangzik a fo _____ osó.

Holnap az e _____ ik osztálytársam le _____ az est díszvendége.

(6 pont)

(12 pont)

P 2 3 2 A 1 0 3 1 1 1 1

Üres oldal

Üres oldal